

Til:

mfvm@mfvm.dk

cc: nifol@mfvm.dk

journalnummer 2019-6081

IDAS hørings svar til Ny affaldsbekendtgørelse.

29. september 2020

I IDA har vi set frem til den danske implementering af affaldsrammedirektivet og opfølgning på den politiske aftale om Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi, og vi er langt hen ad vejen meget positive overfor det, der er sendt i høring.

Overordnet kommentar:

Helt overordnet er det i IDAs optik vanskeligt at kommentere på en affaldsbekendtgørelse uden at kunne linke den til en meget bredere og grundlæggende strategi for en omstilling til cirkulær økonomi. At se på affaldshåndtering isoleret, bliver en drøftelse af antal fraktioner der skal sorteres. Vi mangler derfor at kunne se denne affaldsbekendtgørelse i en sammenhæng med andre initiativer. Står bekendtgørelsen alene, fremstår den utrolig mangelfuld. Derfor ville det være yderst relevant, hvis denne bekendtgørelse var sendt i høring sammen med en ny national affaldsplan. At fokusere på indsamling af affald uden at drøfte fx krav til design og en strategi for etablering af de nødvendige genanvendelsesløsninger, er i vores optik yderst vanskeligt. Det er vigtigt at holde sig for øje, at det ikke er affaldssorteringen der er målet i sig selv, men hvad der sker med affaldet og kvaliteten i genanvendelsen der er det interessante. Vi skal holde os målet for øje, og målet er, at vi via genanvendelse kan erstatte udvinding og oparbejdelse af nye ressourcer. Når denne bekendtgørelse står alene, bliver der et blindt fokus på sortering. Vi mangler helheden.

At den nationale affaldsplan er blevet udskudt flere gange – og endnu ikke er kommet i høring, betyder, at det bliver så godt som umuligt at nå de mål der er sat fra EU's side. Og dette er dybt utilfredsstillende. Det er i

IDA er teknologiens stemme nr. 1 – en forening for viden, netværk og interessevaretagelse.

Vores 125.000 medlemmer med tekniske, naturvidenskabelige og it-uddannelser arbejder for at skabe vækst og job samtidig med, at vi får løst store samfundsudfordringer.

IDAs optik beklageligt, at trods EU's klare retningslinjer, så har Danmark hængt i bremsen, og de nationale tiltag kommer alt for sent ift. den kommunale virkelighed, hvor en lokal affaldsplan skal i høring og der er udbud og kontrakter at tage hensyn til.

Når det er sagt, finder vi mange af tiltagene i bekendtgørelsen yderst positive, og mener, at det er et rigtigt og godt skridt fremad. Det er positivt, at når der laves retningslinjer for affaldssortering, er det i anerkendelse af, at sorteringen betyder noget for affaldets videre liv som ressource. Og det fremmer genanvendelsen og mulighederne for gode forretningsmodeller, at der i fremtiden bliver indsamlet mere ensartet og større volumen.

I det nedenstående har vi valgt at kommentere nærmere på fire elementer i bekendtgørelsen:

1. muligheden for kombineret indsamling,
2. krav om reel genanvendelse,
3. indsamling af madaffald og
4. tilbagetagsordninger.

I vores afsluttende kommentar kommer vi blandt andet med vores ønsker til en national affaldsstrategi.

[Kombineret indsamling](#)

De mange kombinationsmuligheder der stadig gives mulighed for, stiller store krav til dokumentationen af den efterfølgende genanvendelse. Det er afgørende, at de kombinationsmuligheder der anvendes, ikke komplicerer den efterfølgende genanvendelse og dermed går på kompromis med den efterfølgende kvalitet i genanvendelsen. Dertil kommer, at den ønskede ensretning på tværs af kommunegrænser nødvendigvis må blive udfordret, når kommuner kan benytte sig af: 1) papir/pap, 2) metal/glas, 3) metal/plast, 4) plast/mad- og drikkekartoner og 5) plast/mad- og drikkekartoner/metal.

I IDA mener vi, at der skal findes en balance, hvor der indsamles ensartede mængder, men stadig er incitament til teknologiudvikling, så vi i fremtiden vil se nye teknologier, der kan hjælpe med eftersortering, og i særdeleshed også teknologier der kan oparbejde ressourcerne. Vi ser gerne en udvikling, hvor lokale loops og løsninger fremmes; er der fx en lokal virksomhed der kan bruge en særlig fraktion via enten genbrug eller genanvendelse, skal dette være muligt.

Drikkekartoner bliver som noget helt nyt i Danmark, et område, hvor der skal findes de bedste løsninger, løsninger der både er praktisk mulige, og hvor der er dokumentation for at de bliver genanvendt. Det er derfor ikke underordnet, hvilke andre affaldstyper drikkekartoner blandes sammen med. Sammen med plast kan de let eftersorteres uden en kvalitetsforringelse af den videre genanvendelse, men sammen med pap kan det forringe den efterfølgende genanvendelse af pap. Det skal i vores optik være belyst tydeligt, hvilke konsekvenser det har for genanvendelsen, når fraktioner blandes.

Vi støtter en udfasning af den indsamlingsordning, hvor metal/glas/hård plast (MGP) indsamles kombineret. Vi ser allerede nu de udfordringer denne indsamling giver for den videre genanvendelse, og vi så gerne en hurtigere udfasning, men er klar over de kontraktmæssige udfordringer dette vil give nogle steder. I det hele taget er det efter vores overbevisning afgørende, at glas ikke blandes med andre fraktioner – heller ikke med metal, da dette forringer den videre glasgenanvendelse og betyder et uforholdsmæssigt stort tab af glas i den videre genanvendelse. I vores optik skal vi i Danmark have fokus på at udvikle teknologier, der kan oparbejde ressourcerne og undgå en downcycling af materialerne; det er det der i vores optik er høj kvalitets genanvendelse.

Et andet eksempel er at papir og pap godt kan indsamles i samme beholder, men det er afgørende, at der er en eftersortering så de to materialetyper ikke genanvendes sammen.

I IDA er vi af den opfattelse, at dispensationer fra kravet om kildesortering/separat indsamling skal ledsages af en klar dokumentation for, at dette ikke har negative konsekvenser for oparbejdelse af ressourcen. Her mangler vi stadig at få belyst fordele og ulemper ved de forskellige kombinationsmuligheder.

Krav om reel genanvendelse

I IDA er vi tilhængere af EU-beslutningen om at der fremover måles på, hvor stor en del af affaldet, der reelt genanvendes, i stedet for – som i dag – at måle på mængden af affald, der indsamles til genanvendelse. Og vi finder det meget positivt, at dette krav også gælder for den husholdningslignende del af erhvervsaffaldet.

Dette giver dog praktiske udfordringer i forhold til dokumentation for reel genanvendelse. Her bør det nærmere belyses, af hvem og hvordan dokumentationen skal foregå i Danmark. Det er vores vurdering, at det vil kræve, at de rette myndigheder har ressourcer og kompetencer til at følge op på kontrakter, tilsyn og kontrol. På dette område kunne vi i Danmark med fordel sætte os i spidsen for at udvikle modeller, der sikrer, at kontrakten overholdes. Det kunne f.eks. være en ide, at hele kæden skal certificeres, ligesom der kunne arbejdes med branchestandarder og brug af ekstern auditering. Som modellen er nu, finder vi det ikke realistisk, at kommunerne har ressourcerne til den nødvendig opfølgning.

Derudover undrer det os, at kravet om reel genanvendelse primært fokuserer på plastaffaldet. Vi er opmærksomme på, at det er med denne fraktion, at vi de seneste år har set store udfordringer, men vi mener også, at det vil være relevant at opstille ambitiøse krav for andre fraktioner. I Danmark kunne vi således indføre krav om reel genanvendelse på alle de indsamlede fraktioner, så det ikke kun er et krav, at (senest d. 1. januar 2022) minimum 60 % af det indsamlede plastaffald reelt genanvendes. Herunder burde det synliggøres, hvilke form for genanvendelse der er tale om, er det reel downcycling – altså en differentiering inden for et genanvendelseshierarki. Dertil kommer, at det er vanskeligt at tolke, hvorvidt kravet om 60% genanvendelse af indsamlet plastaffald også omfatter det kommende producentansvar, der træder i kraft 2025.

Poser til madaffald

I IDAs optik er det altafgørende ift. de poser der indsamles madaffald i, at materialet nyttiggøres – altså genanvendes eller komposteres. Om det er en oliebaseret plastpose eller en bionedbrydelig pose. Dertil kommer, at der skal være fokus på at undgå et stort ressourcespild, fx i form af madaffald der sidder fast på poserne.

I IDA så vi gerne, at vi i Danmark sætter os i spidsen for at finde løsninger i forhold til den stigende mængde bionedbrydelige plastprodukter. I det hele taget finder vi bionedbrydelige plastprodukter problematiske. Skal bionedbrydeligt plast have en berettigelse, skal det være fordi de kan indgå i den cirkulære økonomi og genanvendes, eller på anden vis recirkuleres sammen med andet affald. Dette vil i vores optik være tekniske løsninger, som verden efterspørger.

Frivillige tilbagetagningsordninger

Det er i vores optik positivt, at det bliver nemmere for virksomheder at etablere en tilbagetagsordning. Og vi så gerne langt flere pantordninger til at understøtte denne udvikling.

I den forbindelse gør vi opmærksom på en IDA undersøgelse fra 2018, hvori det fremgår, at danskerne er åbne over for flere produkter med pant – læs mere her: <https://ida.dk/om-ida/forbrugerne-er-aabne-for-flere-typer-pantordninger>

Afsluttende bemærkninger

Hverken den politiske aftale eller en implementering af EUs ambitiøse affaldsdirektiv, får den effekt, at Danmark bliver et foregangsland inden for omstillingen til cirkulær økonomi.

Dertil kommer, at det er meget u hensigtsmæssigt at denne bekendtgørelse ikke kommer i høring sammen med en ny national affald- og ressourceplan. En plan, som har været udskudt flere gange. Denne bekendtgørelse efterlader derfor en række spørgsmål, som vi må forvente at en national affaldsplan vil svare på.

Fx er der ikke mange tiltag der fremmer genbrug. Vi er glade for, at der lægges op til at tilbagetagsordninger kan fremme genbrug. Og det er et godt skridt på vejen, at kommunerne skal sikre, at det indsamlede storskrald forberedes med henblik på genbrug, eller at der sikres en høj reel genanvendelse af storskraldet. Men dette er langt fra tilstrækkeligt, vi så gerne langt mere fokus på at fremme genbrug.

Det er vores håb, at en kommende national affaldsplan, udover fokus på genbrug, også mere generelt har en indsats der fremmer affaldsforebyggelse. Herunder muligheden for at benytte affaldsgebyret til affaldsforbyggende tiltag, ligesom vi gerne ser, at de kommunale affaldsplaner skal indeholde en strategi, der fremmer genbrug. Derudover ønsker vi os en national strategi for genanvendelse. I Danmark er vi langt bagefter andre lande, og vi mangler de anlæg der skal til for at sikre, at det indsamlede affald genanvendes. Dertil kommer, at det må forventes, at implementeringen af det udvidede producentansvar vil have en

væsentlig betydning for vores affald i fremtiden – forhåbentlig at produkter designes til genanvendelse, og at producenter vil tage deres produkter tilbage.

Selvom en ensretning på tværs af kommuner er nødvendig, skal der også arbejdes med at understøtte lokal innovation og teknologiudvikling – så EU's krav til sortering bliver minimumskriterier, men med mulighed for offentlige private partnerskaber der innoverer inden for oparbejdelse fra affald til ressource.

Med venlig hilsen
på vegne af IDA
Sine Beuse Fauerby.

Politisk chefkonsulent, cirkulær økonomi.

Sine Beuse Fauerby
sbf@ida.dk
mobil: 24984477